

EKSAMENSSAMARBEIDENDE FORKURSINSTITUSJONER

Forkurs for 3-årig ingeniørutdanning og integrert masterstudium i teknologiske fag og tilhørende halvårig realfagskurs.

Universitetet i Sørøst-Norge, OsloMet, Høgskulen på Vestlandet, Høgskolen i Østfold, NTNU, Universitetet i Agder, Universitetet i Stavanger, UiT-Norges arktiske universitet, NKI.

Eksamensoppgave

KOMMUNIKASJON OG NORSK

Bokmål

23. mai 2019

kl. 9.00-14.00

Hjelpemidler:

Godkjent ordbok/ ordliste

Andre opplysninger:

Oppgavesettet består av tre sider medregnet forsiden, og inneholder to langsvarsoppgaver og tre kortsvarsoppgaver. Du skal svare på én av langsvarsoppgavene og én av kortsvarsoppgavene.

Vedlagt finner du også et utvalg av tekster. Noen av tekstene inngår direkte i enkelte av oppgavene, mens andre kan inneholde bakgrunnsstoff. Se oppgavetekstene.

Del I

Langsvarsoppgaver

Svar på én av disse to oppgavene

1. Historiekunnskap i ingeniørfaget

I kronikken «Er historiekunnskap tom kunnskap for ingeniører og teknologar» (se vedlegg 1) skriver høgskolelektor Joar Sande at vi «... kan lære mykje av teknologihistoria vår, og dagens ingeniører treng kunnskapar om fortida for å kunne lage løysingar for framtida.» (Sande, 2018)

- a. **Formuler Sandes hovedsynspunkt i teksten, og gjør rede for hvordan han argumenterer for dette synet. Bruk argumentasjonsteori. Drøft deretter Sandes påstand om at dagens ingeniører «treng kunnskapar om fortida for å kunne lage løysingar for framtida». Bruk gjerne konkrete eksempler.**
- b. **Write a summary of the article “Er historiekunnskap tom kunnskap for ingeniører og teknologar» in English, in approximately 150 words.**

2. Digitalisert undervisning

Mens teknologigründerne i Silicon Valley sender barna sine til de IT-frie Steinerskolene, bruker norske politikere store beløp på PC og nettbrett til elever i norske skoler. Sør-Korea og Finland er blant landene som toppe PISA-statistikken¹ over land med de beste skoleresultatene. Disse landene havner nederst på en annen statistikk, nemlig den som viser hvor mye man bruker digitale verktøy i undervisningen (Skjong, 2017).²

Samtidig viser flere studier at elever blir mer motiverte for å skrive lengre tekster når de skriver på tastatur og ikke for hånd. En svensk undersøkelse viser også at elever som lærte å skrive på nettbrett i første klasse i løpet av det første skoleåret fikk like gode lese- og skriveferdigheter som tredjeklassinger (som da hadde lært å skrive for hånd) (Bakken, 2015).³

- a. **Drøft fordeler og ulemper ved bruk av IKT i undervisningen. Ta utgangspunkt i artiklene «Farvel til skriftkulturen» (vedlegg 2) og «Ikke grunn til bekymring over nettbrett i skolen» (vedlegg 3).**
- b. **Write a summary of your essay in English, in approximately 150 words.**

---

¹ Statistikk som publiseres av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), og som rangerer kvaliteten på ulike lands utdanningssystemer etter hvordan elevene gjør det på tester i ulike fag i løpet av skoletiden.

² Skjong, Hans (2017): «Fra krittiden til IT-tiden», *Utdanningsnytt.no* 16.10.17

³ Bakken, Breen Hege (2015): «Skriver raskere men husker dårligere med nettbrett», *Forskning.no* 04.12.15

Del II

Kortsvarsoppgaver

Svar på én av disse tre oppgavene

1. Språkhistorie

I Norge har vi to skriftspråk – bokmål og nynorsk.

Hvorfor har vi det? Og hva er de viktigste likhetene og forskjellene mellom de to skriftnormalene? Bruk gjerne eksempler fra språket i vedleggene.

2. Argumentasjonsanalyse

Les kommentaren «Bordet fanger» av Velaug Hobbestad Sælid (se vedlegg 4). Teksten er publisert i *Klassekampen*, som er en venstreorientert dagsavis.

Hva er hovedsynspunktet i teksten? Beskriv hvordan innlegget er bygget opp og hvilken funksjon de ulike delene i innlegget har. Gjør rede for noen av virkemidlene forfatteren bruker og hvilken effekt disse har. Bruk argumentasjonsteori.

3. Prosjektarbeid

Prosjektarbeid er vanlig både innen utdanning og arbeidsliv. Fordelene er mange. Prosjekt er et samarbeid om en avgrenset og sammensatt oppgave innen en avgrenset tidsperiode. Typisk for de fleste prosjekter er at deltagerne har ganske ulik bakgrunn, at de arbeider tett sammen, ofte under press, og at man er avhengig av hverandres innsats.

Prosjektgrupper gir likevel ikke alltid gode resultater. Dette kan skyldes samarbeidsproblemer og det vi kan kalle negativ gruppedynamikk.

Gjør rede for den typen samarbeidsproblemer og negativ gruppedynamikk som kan oppstå i et prosjekt. Hva kan gjøres for å forebygge slike problemer før prosjektet starter, og hvordan kan det motvirkes og løses underveis i prosjektperioden?

Er historiekunnskap tom kunnskap for ingeniører og teknologar?

Historie. I studieplanane til høgskular og universitet står det lite om teknologihistorie. Er læringsutbyttet eit tomt mål som ikkje blir teke på alvor, spør Joar Sande.

HØGSKULELEKTOR JOAR SANDE INSTITUTT FOR ELEKTROFAG - CAMPUS FØRDE, FAKULTET FOR INGENIØR- OG NATURFAG, HØGSKULEN PÅ VESTLANDET

PUBLISERT I KHRONO¹ MANDAG 19. NOVEMBER 2018 - 15:40 SIST OPPDATERT MANDAG 19. NOVEMBER 2018 - 15:40

I disse dagar er serien om det norske oljeeventyret, Lykkeland, i gong. Norske styresmakter hadde ein medviten strategi om at vi skulle styre oljeutvinninga sjølve, men at vi trengde hjelp og kompetanseoverføring i starten. Resultatet er eit av verdas største investeringsfond, Statens pensjonsfond utland, med ein verdi på kring 8000 milliardar kroner.

Noreg har blitt eit lykkeland, og norsk velferd er tufta på menneske med kompetanse. I vikingtida var Noreg ei stormakt, makta var i stor grad bygd på kompetanse i å bygge båtar og navigasjon. På 1700-talet var det stor eksport av trelast, Amsterdam står på pælar av norsk furu. Det var sinnrike system med tømmerluser og tømmerfløyting for å få tømmeret fram til utskipingshamnene. Dei store vasskraftutbyggingane kravde kompetanse i bygging av dammar, røyrgater og kraftstasjonar. Oljeeventyret starta med opninga av Ekofisk i 1971. Norske ingeniører har sidan det utvikla undervassteknologi som er best i verda.

Engelsk spinneindustri gjekk gjennom ein revolusjon då spinnemaskina, Spinning Jenny, kom tidleg på 1800-talet. Ludittane knuste maskinene, dei var mot teknologien som tok jobbane frå dei. Eigarane av spinneria henta born frå barneheimar for å jobbe i industrien. Dei var små, og kunne springe fort mellom maskinene for å rette opp feil. Maskinene vart ikkje stoppa, det var tap av pengar. Ulykkene var mange, og dei fleste fekk lemlesta fingrar og armar. Norsk fyrstikkindustri vart etablert på 1850-talet, og mange unge jenter fekk seg arbeid. Dei sto i fosfordampen dag ut og dag inn. Det var ikkje høve til å vaske seg før dei åt nista si. Resultatet var fosfornekrose, som åt opp kjeven. Fyrstikkpikene vart sjølvlysande i mørket, og dersom fosfornekrosen fekk utvikle seg medførte det døden. I 1889 sette eigarane ned løna, og då hadde

¹ KHRONO er ei uavhengig nyheitsavis for høgare utdanning og forskning i Noreg.

VEDLEGG 1

fyrstikkpikene fått nok. Dei gjekk til streik! Utfallet var ikkje høgare løn, men dei sanitære forholda vart betre. Seinare danna dei fagforeining. Arbeidet til sluskane som bygde dammar, røyrgater og kraftstasjonar la grunnlaget for norsk smelteindustri. Dei hadde erfaring frå arbeidet med å bygge jarnbane. Samfunn vart bygde opp, og eigarane tok vare på arbeidarane sin. Dei bygde bustadar, bad og sjukehus. Det var store utslepp, så det var ikkje lov å drive jordbruk. Seinare kom det strengare krav, og då måtte det utviklast reinseteknologi. I nokre tilfelle vart det som før hadde vore avfall eit produkt det gjekk an å tene pengar på. Norske dykkarar, som seinare fekk store helseplager, var viktige i utviklinga av norsk oljeindustri. Fyrstikkpikene, sluskane og dykkarane har ein stor del av æra for velstanden vår i dag.

Omgrepet nyludittar blir brukt om dei som er skeptiske til spesielt informasjonsteknologi. Smarttelefonen kom i 2007, og i dag er vi online heile tida. Vi kan handle det vi treng på nett, ha nettbank, tilgang til offentlege tenester og kommunisere med telefonen vi har i lomma. Det er ikkje ein telefon, men ei kraftig datamaskin. Største yrkesgruppa i bankvesenet er snart datafolk. Andre yrkesgrupper vil bli automatiserte og robotiserte bort. Kva skjer med yrkesgruppa langtransportsjåførar, som i mange statar i USA er den største, når det kjem sjølvkjørande bilar?

Norsk ingeniørutdanning fekk nye retningslinjer i 2011. Læringsutbyttet i all høgare utdanning er delt inn i kunnskap, ferdigheiter og generell kompetanse. I ingeniørutdanning skal kandidaten ha kunnskap om «teknologiens historie og utvikling, ingeniørens rolle i samfunnet og konsekvenser av utvikling og bruk av teknologi». «Kandidaten har innsikt i miljømessige, helsemessige, samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser av produkter og løsnings innanfor sitt fagområde og kan sette disse i et etisk perspektiv og et livsløpsperspektiv» er ein del av den generelle kompetansen. Norske ingeniørar skal ha kunnskapar i teknologihistorie. Men kva er kunnskap? Bloom's taksonomi i pedagogikken har hugse og forstå i botnen av pyramiden og skape på toppen. Kjem studentane seg over det lågaste nivået i teknologihistorie? Det generelle læringsutbyttet er ambisiøst og krev oversikt over mange ulike fagområde. Kva betyr innsikt i? Tanken er at læringsutbyttet skal finnast att i dei fleste fag, slik at teknologihistorie og etikk kan vere del av så ulike fag som matematikk og elektriske maskiner. Amerikanske forfattar er flinke til å ta med litt om teknologihistorie i lærebøkene sine. Innan elektro, som eit døme, skriv dei om sentrale personar, frå Michael Faraday til Nikola Tesla, og kva dei har betydd for fagfeltet. Men korleis sikrar ein at teknologihistorie vert ein del av heile fagkrinsen? I studieplanane til høgskular og universitet står det lite om teknologihistorie. Er læringsutbyttet eit tomt mål som ikkje blir teke på alvor?

Studentar som har fullført ingeniørutdanninga si skal ha kunnskap i teknologihistorie, ha innsikt i miljø, helse, samfunn og økonomi, og skal òg kunne sjå ting i et etisk perspektiv og eit livsløpsperspektiv. For å kunne sette ting i perspektiv treng du kunnskapar i fjern og nær historie. Dagens retningslinjer for ingeniørutdanning var eit steg fram, haldninga før var at ingeniørar ikkje trengde historiekunnskapar. Dei skulle jobbe med teknologi. Vi kan lære mykje av teknologihistoria vår, og dagens ingeniørar treng kunnskapar om fortida for å kunne lage løysingar for framtida.

VEDLEGG 2

MENINGER KLASSEKAMPEN

]TORSDAG 14. FEBRUAR 2019

Skriftteknologien påvirker hjernens utvikling og måten vi tenker på. Hva skjer når papir erstattes av skjerm?

Farvel til skriftkulturen

Bjørn Vassnes

«Det kan ikke være sånn at barn har nettbrett og TV hjemme, mens det i barnehagen skal være treklosser. Vi må følge utviklingen,» sier en barnehageleder til Dagsavisen. Mens en pedagogisk leder svarer «Hvis barn er barn, bruker de Ipad», på spørsmålet om ikke barn skal få være barn lenger. Foranledningen er at Oslo kommune nå utstyret alle barnehagebarn med nettbrett. Det samme skjer i skolene.

Med stat og kommune i førersetet gjennomføres nå en drastisk endring i barns oppvekstmiljø. Ikke nok med at nettbrett og smarttelefoner har tatt over barnas fritid, og fortrenger levende samtaler og lesing av bøker. Nå skal de også inn i barnehage og skole, som inntil nylig har vært soner der barn kunne utvikle sine kognitive, sosiale og fysiske ferdigheter på tradisjonelt vis.

Det bemerkelsesverdige med denne endringen er at den skjer uten motstand – og uten kunnskapsmessig grunnlag. Tvert imot overser man hva en massiv mengde forskning har belyst: at den økende bruken av skjermmedier blant barn og unge har en rekke problematiske effekter, på alt fra deres fysiske og mentale helse, til deres kognitive og sosiale utvikling, med implikasjoner som truer selve grunnlaget for den kulturelle og demokratiske utviklingen: skriftkulturen. Jeg har tidligere referert forskning om hvordan mediebruken svekker barns fysiske og mentale helse, og hemmer deres mentale utvikling. Nye undersøkelser bekrefter dette: En studie ved University of Auckland basert på data fra det omfattende statlige programmet «Growing up in New Zealand» viste at de som brukte skjermmedier mer enn anbefalt tid, fikk mer problemer med overvekt, motoriske ferdigheter, hyperaktivitet og dårlig søvn. Disse problemene var fremdeles merkbare ved 4,5 års alder, ifølge den offentlige nettsiden **Beehive.govt.nz** (18. januar).

En studie publisert i JAMA Pediatrics, med 2441 barn og mødre i Calgary, der barna ble fulgt opp og undersøkt etter fire, tolv, 24, 36 og 60 måneder, viste at barn som brukte mer enn én time per dag med et skjermmedium, fikk forstyrret utvikling, med senere utviklede kognitive ferdigheter.

Det er også dokumentert at **iGen**, den første generasjonen som har vokst med sosiale medier, har betydelig økte mentale problemer, som angst og depresjon. En studie fra University of Pittsburgh, publisert i Depression and Anxiety, viste at dette hang sammen med mengden av bruk: De som brukte sosiale medier mest, hadde 2,7 ganger høyere risiko for depresjon. Og hvor lykkelige eller ulykkelige de er, er entydig korrelert med mediebruken, ifølge psykologen Jean Twenge.

Alt dette burde være mer enn nok grunn til å ikke utsette ungene for enda mer skjermmedier (noe datagründerne i Silicon Valley har skjønt, som sender dem på Steinerskoler). Men det er en annen side ved nettbrettenes inntog i skole og barnehage som også burde vekke bekymring, fordi den truer med å underminere skriftkulturen, grunnlaget for den moderne sivilisasjonen.

VEDLEGG 2

Skriften er nemlig noe langt mer enn et informasjonsmedium. Den er en teknologi som påvirker hjernens utvikling, og derigjennom gjør oss i stand til å tenke på måter som tidligere bare noen få var i stand til. Som leseforskeren Maryanne Wolf har vist, har skriften hjulpet oss til å tenke sammenhengende, i lange linjer, og dermed også gjort det mulig å tenke komplekse tanker. Den har også gjort det mulig å utvikle tanker kollektivt gjennom samtale og debatt. Skriftkulturen har vært en forutsetning for det moderne demokratiet.

Nettopp disse sidene ved skriftkulturen står nå i fare, fordi nett- og skjermmediene påvirker hjernen på en annen måte enn den trykte teksten gjør. Og det er ikke slik at nettbrettet og mobilen kommer i tillegg til bøkene: De kommer i stedet for. De stjeler den tiden barn tidligere brukte på å lære seg å lese lange tekster, og de venner hjernen til å forvente stadige avbrytelser.

Konsekvensene av dette er allerede tydelige: flere forskere (Patricia Greenfield, Mark Edmundson, Ziming Liu, Tami Katzir) har vist hvordan elevers og studenters lesevaner og leseferdighet har endret seg markant siden skjermmedienes inntog: De har problemer med å lese lengre og komplekse tekster, som den klassiske litteraturen fra 18- og 1900-tallet. Evnen til kritisk lesning og til å forstå lange argumenter er også blitt dårligere. Og forskere som Anne Mangen (Universitetet i Stavanger), Patricia Alexander og Laureen Singer har vist hvordan de som leser en lengre tekst på skjerm forstår mindre, og husker mindre, enn de som leser den på papir. Dette viser også en gjennomgang av forskning på dette siden 1992 (i «Review of Educational Research»). Årsaken er trolig at fokus og konsentrasjon blir dårligere med skjerm.

Dette har ikke bare individuelle konsekvenser. Evnen til å ta til seg informasjon, tenke kritisk, og argumentere rasjonelt, har vært en forutsetning for demokratiet. Men i dag ser vi at den offentlige «samtales» blir mer og mer polarisert, basert på korte, emosjonelle ytringer, uten evne eller vilje til å føre rasjonelle debatter. Og: dette var en utvikling som begynte før Trump, og som har akselerert med bruken av nett- og skjermmedier.

Dette handler ikke om å være for eller imot teknologi, men om bruken av den. Det er ingen som mener vi skal klare oss uten. Men vi må også være klar over hva vi risikerer å miste om vi kaster på båten det som har gitt oss den moderne sivilisasjonen, med en velstand, frihet og et demokrati som vi aldri tidligere har vært i nærheten av – nemlig skriftkulturen. Den er avhengig av nye generasjoner som kan **lese** (og ikke bare skimme), **skrive** (og ikke bare slenge på emoji'er og likes), og **tenke** (og ikke bare reagere emosjonelt). Alt dette er ferdigheter som vi vet at skriftkulturen utvikler, men som det ser ut til at den digitale kulturen (om noe slikt finnes) ikke fremelsker.

Utsagn som «hvis barn er barn, bruker de Ipad», viser dessverre at de som er satt til å passe på våre barn, ikke forstår hva man setter på spill. Og hvem kan bebreide dem, når heller ikke myndighetene gjør det, men opptrer som Apples nyttige idioter.

viten@klassekampen.no

VEDLEGG 3

Ikke grunn til bekymring over nettbrett i skolen

Rapporten om nettbrett i Bærumsskolen viser at digitale verktøy har mange fordeler.

[Elin Martinsen](#) Journalist

NRK.no

Publisert 12. mai 2017 kl. 16:10

Målet med å gi nettbrett til 6 000 elever på 15 grunnskoler i Bærum var å øke elevens utbytte av skolegangen. Siden i høst har tre forskere hatt som fulltidsjobb å undersøke hvordan det å innføre nettbrett på skolen har virket.

- Rapporten viser blant annet at nettbrettene i varierende grad ble brukt på en hensiktsmessig måte som godt læringsverktøy.
- Samtidig er både skoleledere, lærere og elever enige om at læringen er mer effektiv og at de samarbeider mer nå enn før nettbrettets tid.

– **Guttene gjør det jo bra i 5. trinn ifølge undersøkelsen, og det er jo et punkt vi har lett etter i skole-Norge, sier Anne Lene W. Hojem (H), som leder utvalget for barn og unge i Bærum.**

– **Voksne ville ikke funnet oss i å skrive alt med blyant**

Et mål da Bærum startet forsøket med nettbrett i skolen, var at undervisningen skulle bli bedre tilpasset hver enkelt elev.

– **Det er lettere å tilrettelegge undervisningen for barn med dysleksi, for eksempel. Der gir hjelpemidler på nettbrettet langt bedre muligheter for elevene til å vise hva de faktisk kan.**

Det at alle ungene på skolen får akkurat samme type nettbrett bidrar også til sosial utjevning, sier Siv Herikstad. For foreldre som ikke kan norsk godt hjelper det at morsmåslærer gir ukeplan og annen informasjon på en lydfil.

– **Det er jo også et poeng å gi elevene tidsriktig tilgang på informasjon. De skal lære viktig kildekritikk. Dessuten, alle vi voksne ville jo ikke funnet oss i å skrive alt med blyant.**

Vi la også merke til at bruken av nettbrett tidvis kunne være en kilde til distraksjon for enkelte elever i noen av timene. Vi observerte elever som surfet på nettet skjult for læreren, spilte på nettbrettet eller var innom sosiale media.

De tre forskerne har sittet i klasserom i Bærum og blant annet fulgt med på hvor mye elevene blir distraheret av å være på nett.

På barnetrinnet har nettbrettene et filter som gjør at ungene ikke kan gå på nettet.

VEDLEGG 3

– På ungdomstrinnet vurderer vi dette, sammen med elevene og foreldrene. Men vi ønsker jo at de skal lære seg å håndtere det å arbeide samtidig som de har tilgang til for eksempel sosiale medier.

– *Hva er foreldre bekymret over?*

– De er redde for distraksjon, for håndskrift, for sittestilling. Lærerplanen sier at elever både skal ha en funksjonell håndskrift og at de skal være trygge på tastatur.

Strekk i laget

Dessuten håper lærerne at de er så gode at det er mer fristende å følge undervisningen enn å henge seg til andre nettfriktelser. Lærerne må stadig i opplæring selv. Ingen er ferdiglært, sier kommunalsjefen i Bærum.

– **Noen ble raskt eminente. Andre må lære av hverandre. Det er strekk i laget, sier Siv Herikstad.**

Rådmannen i Bærum har bestilt rapporten på vegne av politikerne. Anne Lene Hojem (H) er leder for utvalget for barn og unge i Bærum, og hun sier at de 6. juni bestemmer om forsøket med å gi nettbrett til elevene skal utvides.

– **Vi skal se om vi skal utvide forsøket. Vi skal fortsette forskningen. Vi skal vite hva vi gjør.**

| TORSDAG 14. FEBRUAR 2019

Kjøp, selg, bruk og kast. Har vi snart runda forbrukersamfunnet?

Bordet fanger

Velaug Hobbelstad Sælid

For en tid tilbake kjøpte jeg et bord fra en av de store møbelkjedene – en av dem du går til når du skal ha hakket bedre kvalitet enn Ikea. Bordbeina måtte jeg fortsatt skru på selv, om enn med skrutrekker, ikke unbrakonøkkel. Bordet holdt i to-tre uker før det ene beinet løsnet fordi treet i et par av gjengene hadde gått i oppløsning.

Den rettfærdige forbrukeren i meg sendte sporenstreks en klage til møbelkjeden med bilder av skaden i håp om å få bordet reparert. En måned seinere fikk jeg svar: «Nytt bord är lagt i beställning.» Det skulle være klart til henting om sju uker. Min fullstendige urealistiske drøm om å få en kyndig møbelreparatør på døra for å fikse bordet, falt i grus, og isteden skulle jeg vente sju nye uker for på å et nytt bord.

Denne fjerne drømmen videreformidlet jeg også da jeg ringte kjeden og forklarte at jeg jo ikke ville ha et nytt bord; jeg vil ha det eksisterende reparert.

Mannen jeg møtte i andre enden av servicetelefonen, var ikke den fryktede kundeservicemedarbeideren som ba meg skru av og på bordet for å se om det fungerte bedre da. Til min fordomsfulle overraskelse hadde han full forståelse for at jeg ikke ønsket et nytt bord. Men han kunne lett frustrert forklare at det nok bare var slik det fungerte. Er det ødelagt, skal det ikke fikses, det skal byttes ut med et nytt. Å sende noen for å reparere det ville vært altfor dyrt.

Hva ville dessuten skjedd med møbelet hvis jeg fikk et nytt og leverte det «ødelagte» tilbake? Ville det blitt reparert og gjort klart til en ny kunde, eller tatt nytte av materialene til noe annet? Så klart ikke. Det ville gått rett på dunken.

Selv om ingen skal arve min planet, som den barnløse Bjarte Tjøstheim pleier å si, fikk jeg vond smak i munnen av bare å skulle kaste et brukbart bord. Til gjengjeld ble jeg uforholdsmessig stolt av å takke nei til det nye bordet. Heller enn å være så sabla fornøyd med min sjenerøsitet overfor møbelkjeden, kunne jeg selvfølgelig bare reparert bordet i utgangspunktet, og ikke krevd erstatning bare fordi jeg hadde krav på det. Jeg kunne også kjøpt et bord som var produsert i Norge, eller bygd et selv. Men ett skritt om gangen.

VEDLEGG 4

Noe kan tyde på at flere deler min og den lett motløse møbelservicemedarbeiderens voksende uro over bruk- og kast-samfunnet som setter sitt stempel på kloden. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at forbruket av både møbler og klær i Norge faktisk går ned, om enn sakte. I slutten av januar kunne Dagens Næringsliv rapportere om flere detaljhandelskjeder som må legge ned. «Både mer netthandel og tendenser til redusert forbruk, har bidratt til at veksten i butikk salg av klær, sko og vesker har hatt relativ flat utvikling i Norge siden finanskrisen», sa Bror Stende i bransjeorganisasjonen Virke til avisa.

Skjult i en historie om at det er dårlige tider for varehandelen, og at netthandelen truer, var utsagnet om «tendenser til redusert forbruk». Ser man bort ifra de negative konsekvensene nedgangen har for ansatte som mister jobbene sine i disse butikkene, er det et positivt tegn om forbruket faktisk går ned.

I snitt står vårt private forbruk for 13 prosent av klimagassutslippene i verden. Selv om de største utslippene ligger et annet sted, er det glede i å se søppelsekker med barneklær og -utstyr som flytter seg fra familie til familie, Finn.nos gis bort-torg og bytteboden som har dukket opp på mitt lokale bibliotek.

Kanskje har vi snart runda forbrukssamfunnet, selv om reklamekunstneren Andy Warhol har blitt posterboy for Burger King. Bordet fikset jeg selv. Det står der ennå.

velaugs@klassekampen.no